

IOM International Organization for Migration
TMO Tarptautinė migracijos organizacija

Rekomendacijos, užtikrinančios supervizijų metu sukauptos patirties sklaidą

*Radviliškio, Jonavos bei Biržų rajonų savivaldybių specialistams,
vykdantiems prevenciją ar teikiantiems pagalbą prekybos žmonėmis atvejais*

2014 – 2015 m. Radviliškio, Jonavos bei Biržų savivaldybių teritorijose dirbantys specialistai dalyvavo supervizijose, įgyvendinant projektą *“Kovai su prekyba žmonėmis – socialinės atsakomybės didinimas”*.

Supervizijų procesų metu (vyko po 5 susitikimus) dalyvės tobulėjo ir asmeniškai, ir profesinėje srityje. Nagrinėti atvejai buvo tikrai labai sunkūs, susiję su prekyba žmonėmis, smurtu, prievarta, agresija. Supervizijų metu specialistai galėjo tobulinti asmeninius įgūdžius, atskleisti savo profesines galimybes. Supervizija jiems padėjo:

- ✓ atlikti savo veiklos kokybės kontrolę;
- ✓ geriau suprasti savo reakcijas ar atsakus dirbant su klientu;
- ✓ suprasti darbo su klientu proceso eigą ir dinamiką;
- ✓ pažvelgti į tai, kaip jie vykdė intervenciją ir intervencijos pasekmes;
- ✓ suprasti naujus darbo su klientais būdus.

Supervizijų metu specialistams buvo sudaryta galimybė refleksiškai pažvelgti į savo darbo turinį ir procesą, lavinti savo darbinius įgūdžius, gauti grįžtamąjį ryšį apie darbo turinį ir procesą. Specialistai taip pat gavo pagalbą ir pripažindinimą (validation) kaip asmenys ir kaip darbuotojai, turėjo erdvę išreikšti ir analizuoti savo emocijas, nepasitenkinimą, susierzinimą, kitus neigiamus reiškinius, kuriuos sukelia darbas. Čia jie taip pat mokėsi geriau planuoti ir panaudoti darbuotojų asmeninius ir profesinius resursus.

Supervizijų metu dalyviai pastebėjo, jog:

- Labai sustiprėjo tarpinstituciniai ryšiai, nes žmonės turėjo galimybę susipažinti asmeniškai ir pademonstruoti savo profesionalumą.
- Atsirado asmeniniai ryšiai, kurie ir bus pagrindas ateities bendradarbiavimui.
- Specialistai suprato, jog pagalbos žmogui specialistams supervizija būtina nuolat. Specialistai išmokytų geriau reflektuoti savo darbinę praktiką, mokytis iš savo patirties, sustiprėtų savitarpio palaikymas, specialistai lengviau galėtų organizuotis sau intervizių grupes ir padėti vienas kitam tobulėjant profesinėje srityje.

Atsižvelgiant į dalyvavusių supervizijos procese atsiliepimus, išsakytus lūkesčius ir siekiant užtikrinti supervizijų metu sukauptos patirties sklaidą bei veiklos tęstinumą, rekomenduojama pasibaigus supervizijoms išlaikyti tą patį dalyvių surinkimo standartą bei tęsti procesus savo pačių

organizuojamose **intervizijų grupelėse**. Intervizijų galimybės buvo pristatytos paskutinės supervizijos metu; trumpas intervizijų aprašas – pateikiamas žemiau:

Intervizija yra konsultavimo/-si metodas. Intervizija reiškia “matymą iš vidaus”. Tai - atvejo (sunkios, neaiškios, emociškai neišspręstos situacijos) analizė be išorinio supervizoriaus (konsultanto). Intervizijos grupės dalyviai yra pajėgūs patys nagrinėti atvejį bei kitas su jų bendravimu ar darbiniais santykiais susijusias problemas ir užduotis.

Intervizijos grupė – ilgas procesas, kurį sudaro nuolatiniai susitikimai. Rekomenduojama iškart numatyti apie 10 susitikimų. Rekomenduojamas užsiėmimo laikas 2 – 3,5 valandos; per vieną kartą išnagrinėti daugiau nei 2 atvejų neįmanoma. **Svarbu**, kad intervizijos užsiėmimus lankytų **ta pati grupė**. Intervizijos grupė – tai psichohigienos įrankis ir profesinių įgūdžių lavinimo treniruotė. Tik nuolatinio ir nepertraukiamo grupės proceso dėka atsiranda pasitikėjimas, geresnis susišnekėjimas ir vienas kito supratimas, sukuriama tam tikra grupės bendravimo kultūra, ugdomi dalyvavimo grupėje ir grupės vedimo įgūdžiai. Tik toks procesas užtikrina grupės kaip darinio ir kiekvieno jos nario augimą.

Tam, kad intervizijų grupelės darbas vyktų sklandžiai, reikalingas **moderatorius**. Svarbiausia moderatoriaus funkcija – struktūruoti grupės darbą. Tai reiškia – praveisti užsiėmimą pagal suplanuotus punktus ir pagal atvejo analizės žingsnius. Jei moderatorius pats turi „degantį“ atvejį, geriau susikeisti su kolegomis, paprašyti, kad kas nors kitas prvestų darbinį susitikimą.

Intervizijų organizavimo “įrankis” - struktūra

1. “Prisiregistravimas”. Pasidalinama, su kokiais klausimais, situacijomis, jausmais, nuotaikomis it t.t. atėjo į užsiėmimą.
2. Pasirenkamas atvejis. Jei atvejų yra daugiau, reikia juos prioretizuoti. Paprastai pirmiausia pasirenkamas aktualiausias, „degantis“ atvejis. Vieno atvejo analizė intervizijos grupėje užtrunka 1 – 1,5 h.
3. *Atvejo analizė (pateikiama žemiau)*
4. Organizaciniai klausimai. Susitariama dėl kito užsiėmimo datos, vietos ir laiko. Galima tartis ir dėl temos, kad būtų galima jai tinkamai pasiruošti. Susitariama dėl kito užsiėmimo moderatoriaus.
5. “Išsiregistravimas”. Grupės narių jausmai ir mintys apie visą užsiėmimą. (Su kuo išeiname? Ką išmokome?).

Atvejo analizės struktūra

- Asmuo pristato atvejį – t.y. sunkią, neišspręstą situaciją ar klausimą, apie kurį nori pasitarti. Svarbu užduoti klausimą grupei – ką noriu, kad grupė padėtų išspręsti ar aptarti.
- Pateikiami klausimai pasitikslinimui. Čia svarbu, kad klausime neskambėtų „užkoduotas“ atsakymas, ar nuomonė. Neskubėti su išvadomis! Kuo daugiau čia išsiaiškinama, tuo naudingesnis būna 3-ias ir 4-as žingsniai.

- Grupės nariai kalbasi apie tai, ką išgirdo. Pateikiamos visos reakcijos ir interpretacijos. Interpretacijos gali būti labai įvairios. Kartais labai padeda metaforos, visos grupės narių emocinės reakcijos – kokius jausmus jie patyrė klausydami, ir ką tie jausmai jiems sako.
- Asmuo reaguoja į tai, ką išgirdo iš kolegų. Ypač apie tai, kas labiausiai „užkabino“, buvo svarbu, naudinga ir t.t.
- Pabaigoje kiekvienas/-a pasisako, ką sau pasiima iš šio atvejo aptarimo. Svarbu suprasti, kad vieno žmogaus atvejis gali pasitarnauti visiems. Jį analizuojant, galima daug išmokti ir tokiu būdu savo darbą nuolat tobulinti.

Supervizijos parodė, jog pagalbą žmonėms teikiantys specialistai savo darbe turi padėti klientams įveikti krizes ir sunkumus, tačiau dauguma jų patys yra krizinėje situacijoje – išgyvena nuolatinį stresą, įtampą darbe, patiria agresiją, kenčia nuo nuolatinės baimės, nerimo. Prie to prisideda dar ir tai, kad dažnai jaučiasi nesuprasti, nereikalingi, neįvertinti. Iš čia kyla nepasitikėjimas savimi, savęs nuvertinimas, pervargimas, perdegimas, apatija, nedarbingumas.

Šie trys procesai parodė supervizijos reikalingumą, svarbą, o dalyvių atsiliepimai ir kilusios temos atskleidė situacijos sudėtingumą. Dirbant su sudėtingais atvejais, kai klientai patiria smurtą, prievartą, manipuliacijas, yra išnaudojami (ypač – prekybos žmonėmis atvejais), specialistams reikalingas palaikymas, pagalba iš šalies. Dalyviai minėjo, jog supervizijos procesai galėjo būti ilgesni, pvz. galėtų vykti 1 kartą per mėnesį ir būti 10 – 12 susitikimų procesas.

Projektas „Kovai su prekyba žmonėmis – socialinės atsakomybės didinimas“ finansuojamas Europos Sąjungos bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos lėšomis.

